

5 Snelcursus | Energiemarkt-rollen

Deze Snelcursus bespreekt de verschillende rollen in de huidige en toekomstige elektriciteitsmarkt en legt uit welke rollen mogelijk kunnen worden overgenomen door energiegemeenschappen.

Energiemarkt-rollen

Er zijn verschillende marktrollen te onderscheiden in de huidige en toekomstige elektriciteit markt. Hieronder worden de rollen, zoals gedefinieerd door [USEF](#), gepresenteerd.

De focus van deze cursus ligt op de rollen die relevant en interessant zijn voor energiegemeenschappen.

- **Prosumant:** Verbruiken en produceren van energie (eindgebruiker).
Huishoudens die PV-panelen op hun dak hebben, verbruiken zowel als produceren energie. Deze huishoudens zijn dus prosumanten.
- **Facilitator:** Faciliteren van de implementatie van duurzame energie.
Voor veel energiegemeenschappen is een van de redenen om een energiegemeenschap te worden, om de opname van duurzame energie in hun gemeenschap makkelijker te maken door bijvoorbeeld hulp te bieden bij de financiering, voorlichting en gezamenlijke aankoop.
- **Producent:** Opwekking van energie en levering van deze energie aan het elektriciteitsnet.
Als energiegemeenschappen hebben besloten te investeren in een collectief opwekkingsproject, zoals een collectief PV-dak of windmolenpark, vervullen zij de rol van producent.
- **ESCO** (Energy Service Company): Het aanbieden van diensten voor de optimalisatie van het energieprofiel.
Een energiegemeenschap kan technologieën/beheersystemen aanbieden die energieprofielen kunnen optimaliseren als reactie op externe factoren zoals energie- of flexibiliteitsprijzen.

Energiemarkt-rollen

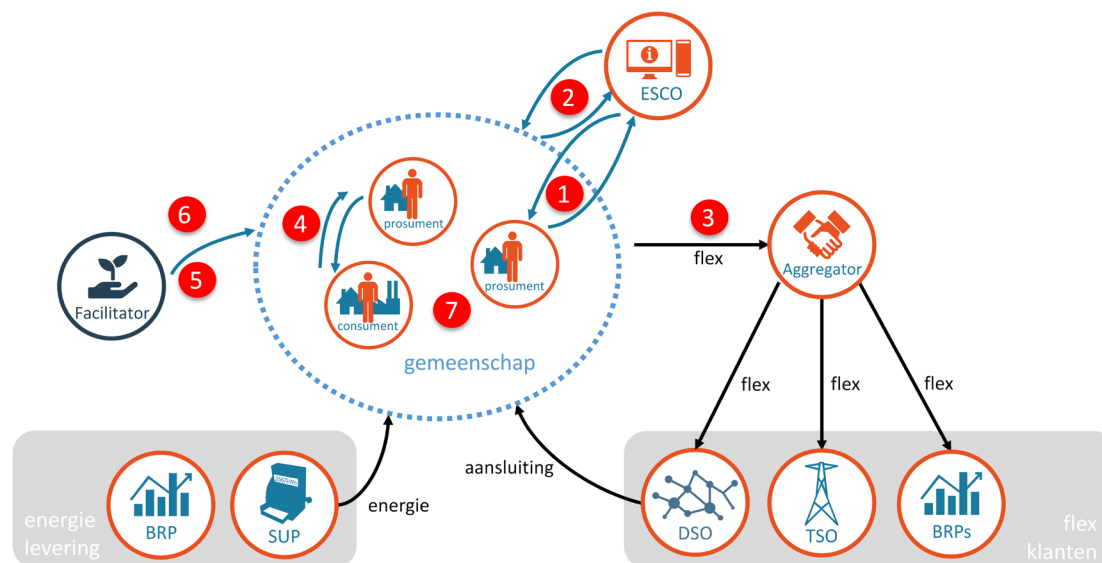
- **Aggregator:** Accumulatie en verkoop van flexibiliteit.
Een energiegemeenschap kan de flexibiliteit van meerdere huishoudens combineren en samen als één 'pakket' op de elektriciteitsmarkt brengen en verkopen aan een partij die flexibiliteit wil kopen.
- **Leverancier:** Inkopen en verkopen van energie.
In het geval dat er een collectief energieproject is opgezet door een energiegemeenschap en deze besluit deze energie aan haar leden te leveren, wordt de rol van leverancier vervuld.
- **DSO** (Distributiesysteembeheerder): Actief beheer van het laag- en middenspanningsdistributienet. Verantwoordelijk voor de stabiliteit van het regionale net. In de toekomst kunnen de energiegemeenschappen hun eigen laagspanningsdistributienet (micronet) beheren.
- **TSO** (Transmissiesysteembeheerder): Actief beheer van het hoogspanningsnet. Verantwoordelijk voor het systeemevenwicht. Aangezien het werkveld van een TSO vaak groot is in geografische termen, is deze rol voor de energiegemeenschappen vrijwel niet te vervullen. De TSO kan echter nog steeds een interessante partner zijn, aangezien zij een toenemende vraag naar flexibiliteit hebben.
- **BRP** (Balanceringsverantwoordelijke): Actief beheer van en verantwoordelijkheid voor het evenwicht tussen vraag en aanbod in zijn portefeuille.
Deze partij is verantwoordelijk voor en beheert een zeer grote portefeuille. Daarom kan het voor gemeenschappen interessant zijn om mee samen te werken.

Energiemarkt-rollen

Er zijn veel organisaties en bedrijven actief op de elektriciteitsmarkt en zij kunnen meerdere rollen spelen. Sommige rollen mogen echter (op dit moment) niet in één organisatie worden gecombineerd (zo kan de rol van leverancier en distributienetbeheerder niet door één en dezelfde organisatie worden vervuld).

De rollen, die door [USEF](#) worden uitgelegd en uitgewerkt, weerspiegelen het huidige elektriciteitsstelsel. Er is echter een verandering gaande en het is mogelijk dat er nieuwe rollen ontstaan of dat de huidige rollen worden gewijzigd, bijvoorbeeld als reactie op nieuw EU-beleid. (zie snelcursus EU-beleid)

De onderstaande figuur toont de meest relevante rollen voor energiegemeenschappen.

Veranderende rollen op de energiemarkt

De rol van burgers in het energiesysteem is aan het veranderen.

Zij hebben lange tijd gehandeld als passieve consumenten die energie afnemen van energieleveranciers. De opkomst van Hernieuwbare Energie (HE) stelt hen in staat om op te treden als een prosument die niet alleen elektriciteit verbruikt maar ook produceert.

Door collectief te handelen in energiegemeenschappen konden burgers de rol van producent en facilitator spelen. Een (c)VPP stelt energiegemeenschappen potentieel in staat om nog grotere rollen op zich te nemen, waardoor ze kunnen werken aan hun ecologische, economische en sociale doelstellingen.

Er ontstaan er ook nieuwe rollen als gevolg van de huidige energietransitie.

Steeds meer HEB's worden aangesloten op het elektriciteitssysteem. In tegenstelling tot conventionele elektriciteitscentrales zijn deze HEB-installaties moeilijk te controleren in hun productie en aangesloten op het distributienetwerk.

Om de daaruit voortvloeiende uitdagingen met betrekking tot het in evenwicht brengen van vraag en aanbod aan te gaan, kan flexibiliteit aan de vraagzijde een oplossing zijn.

Aangezien flexibiliteit aan de vraagzijde kan worden geboden door huishoudens en gemeenschappen, ontstaan er voor deze partijen nieuwe mogelijkheden om gezamenlijk nieuwe rollen op zich te nemen: Aggregator en ESCo.

Zie ook de snelcursus **Energieflexibiliteit**

Veranderende rollen op de energiemarkt

In veel gevallen beginnen energiegemeenschappen met het overnemen van de faciliterende en/of producerende rol.

□ als **facilitator**

Energiegemeenschappen initiëren projecten op het gebied van energie-besparing, energie-efficiëntie en ondersteuning van de implementatie van HEB-opwekking.

□ als **producent**

Wanneer de opwekking van Hernieuwbare Energie (HE) op het niveau van het huishouden ligt, worden de consumenten prosumenten.

Energiegemeenschappen kunnen echter ook collectieve projecten voor HE-opwekking ontwikkelen om collectief als producent op te treden.

Wanneer energiegemeenschappen groeien en tot volle wasdom komen, kunnen zij het aantal rollen dat zij in het energiesysteem spelen uitbreiden. Rollen, die vaak schaalvergroting, financiële middelen, kennis, vaardigheden en technologieën die flexibiliteit bieden (bv. regelbare apparaten en opslagsystemen) vereisen en vergroten.

Welke rollen een energiegemeenschap in de loop van de tijd kan en wil aannemen, hangt af van (veranderingen in) de doelen en mogelijkheden van de gemeenschap en ook van externe ontwikkelingen zoals beleid dat de eisen voor en mogelijkheden tot het spelen en combineren van verschillende rollen aangeeft.

Wat betekent dit voor energiegemeenschappen?

In de toekomst kunnen individuen en gemeenschappen rollen aannemen die ze voorheen niet konden aannemen. Dit biedt mogelijkheden om deel te nemen aan nieuwe activiteiten die bijdragen aan het bereiken van hun ecologische, sociale en economische doelstellingen.

Voorbeelden van dergelijke activiteiten zijn (**zie TOOL Waarde - Doel - Activiteit**):

- ❑ HE-opwekkingscapaciteit installeren op het niveau van huishoudens en gemeenschappen (bijv. zonnepanelen) - *(rol van de consument)*
- ❑ Gezamenlijk een energieopwekkingsproject ontwikkelen op één locatie of terrein (bijv. zonnepark, collectief zonedak, windproject) en de opgewekte energie verkopen aan een derde leverancier - *(rol als producent)*
- ❑ Het kopen van energie uit de gemeenschap en het terugverkopen ervan aan leden van de gemeenschap en/of het verkopen ervan op de energiemarkt (als energieleverancier met een vergunning) - *(rol als leverancier)*
- ❑ Huishoudens in staat stellen te reageren op dynamische prijzen om het financiële voordeel voor het huishouden te maximaliseren - *(ESCo-rol)*
- ❑ Actief verzamelen, aggregeren en verkopen van flexibiliteit van HE, controleerbare toestellen en opslag (bundelen met flex van andere gemeenschappen, als aggregator) (op distributie- of transmissieniveau) - *(Aggregatorrol)*

(Een diepgaande academische paper over VPP en cVPP is [hier](#) te vinden en aanvullende achtergrondinformatie over de rol van de energiemarkt is [hier](#) en [hier](#) te vinden)